

Dlaczego indywidualizacji nie da się wyminąć?

**Każdy z nas jest inny –
niepowtarzalność naszych umysłów
i naszej wrażliwości**

Katarzyna Wojtkowska

Spis treści

Część I

Indywidualizacja nauczania w świetle raportów:
Polska 2030 i Kapitał Intelktualny Polski.

Część II

Ponowne spojrzenie na problem. Nowa perspektywa.

Część III

Rola dyrektora szkoły.

Czym jest indywidualizacja?

Różnicowaniem

- treści nauczania
- form i sposobów nauczania
- form i sposobów sprawdzania
- rytmu nauki i zdobywania kompetencji
- ...

Odpowiedź zależy od naszego rozumienia roli:

- **Nauczyciela**
 - jest dana czy zadana
- **Szkoły**
 - miejsce nauczania czy uczenia się,
 - miejsce egzaminowania czy nabywania kompetencji
- **Zabiegów edukacyjnych i wychowawczych**
 - umysł ucznia jest „napelniany” czy rozwijany
 - osobowość ucznia jest trenowana czy kształtowana
- **Wiedzy**
 - kładziemy nacisk na posiadanie czy użytkowanie

Fundamentalna rola nauczyciela

Rozwój ucznia zależy od kompetencji nauczyciela

wynik badań w USA

Badania przeprowadzone przez zespół badawczy UW donoszą:

- **W nauczaniu początkowym uczniowie w szkole zdobywają jedynie umiejętność liczenia i zasady ortografii.**
- Pozostałe kompetencje, jak czytanie mówienie, myślenie itp. kształtuje dom.

Co znaczy, że nauczyciele stanowią zespół pedagogów ?

Tworzą

- programy
- systemy oceniania
- reguły postępowania

Wypracowują metody nauczania dostosowane do potrzeb uczniów.

**Natomiast swoją indywidualność
nauczyciel realizuje jako**

**Wzór inteligenta,
uczestniczącego w kulturze
i nauce oraz autentycznej
edukacji społeczeństwa.**

Co wpływa na proces nauczania i uczenia się?

Koncepcja roli szkoły zgodna z wyzwaniami XXI wieku, czyli wyzwaniami:

- gospodarki opartej na wiedzy.
- społeczeństwa obywatelskiego, co oznacza wzrost znaczenia kompetencji społecznych.

Co wpływa na proces nauczania i uczenia się?

- **Współpraca dom-szkoła**
- **Personalizacja procesu uczenia się i nauczania**

Pamiętajmy

Okradamy dzieci i młodzież z ich czasu, jeśli **nie dajemy** w zamian wartościowego wykształcenia i **nie rozwijamy** maksymalnie potencjału, z którym do nas przychodzą.

MODEL SZKOŁY

Dla gospodarki opartej na wiedzy, różni zasadniczo się od modelu skutecznego w okresie rewolucji przemysłowej.

- Jednolite przygotowanie dużych grup na potrzeby rozwijającego się przemysłu – **przebrzmiały model.**
- Jeden model szkoły, jeden program dla wszystkich – dziś taka szkoła **zła dla każdego.**
- Dzieci to najcenniejszy zasób społeczny – trzeba im **poświęcać uwagę indywidualnie.**

ZINDYWIDUALIZOWANE PODEJŚCIE

Niekoniecznie muszą być małe klasy,
wyjątkowe warunki, duże nakłady
finansowe...

Spełnienie tych warunków nie
gwarantuje zmiany podejścia do procesu
nauczania i uczenia się.

A często wystarczy

Zamiast dopasowywać każdego ucznia do modelu nauczania – szkoła, czyli nauczyciele próbują dopasować się do zróżnicowanych potrzeb i predyspozycji uczniów.

Co oznacza dopasowanie się do potrzeb ucznia czy rynku?

- ❑ Czy szkoła ma zrezygnować ze swojej wizji, misji czy specyficznego charakteru?
- ❑ Czy nauczyciel ma wyprzeć się własnej indywidualności?

NASZA ODPOWIEDŹ OPARTA NA
BADANIACH I DOŚWIADCZENIACH z kraju i
zagranicy

Nie!

MAJSTROWAĆ NIE TYLKO PRZY PODSTAWACH PROGRAMOWYCH

**Indywidualizacja na poziomie
metod, a nie tylko treści
nauczanych!**

Wymaga to:

- **Zmiany** kształcenia nauczycieli
- **Rozwoju kompetencji** nauczycieli, jako „trenerów umiejętności poznawczych”

CO JEST POTRZEBNE?

- Indywidualna informacja zwrotna.
- Nauka metodą projektów.
- Uwzględnienie indywidualnych stylów uczenia się i profili poznawczych zarówno uczniów, jak i nauczycieli.

CO JESZCZE?

- Rozwijanie talentów
- Monitorowanie rozwoju na podstawie indywidualnej diagnozy

JAK TO ROBIĆ?

1. Rozpoznawać charakterystykę indywidualnych stylów uczenia się
2. Pracować z uczniami o różnych typach inteligencji
3. Pracować z uczniami z ADHD, depresją czy dysleksją
4. Odkrywać talenty, pasje, zainteresowania

JAK TO ROBIĆ?

- **Uświadomić sobie zasoby intelektualne i osobowościowe własnej kadry.**
- **Projektować świadome cykle szkoleń – warsztaty, seminaria, debaty, konferencje, superwizje – zgodne z potrzebami konkretnych placówek edukacyjnych.**

NA KONIEC

- **Opracować całościowy model funkcjonowania danej szkoły**
- **Uwzględnić zarówno uczniów jak i nauczycieli oraz bazę materialną.**

Skorzystać z doświadczeń

- innych krajów UE,
- polskiego szkolnictwa prywatnego,
- polskich eksperymentów w szkołach publicznych,
I ewentualnie pomocy naszej Pracowni.

PRZESŁANIE: ALBERT EINSTEIN

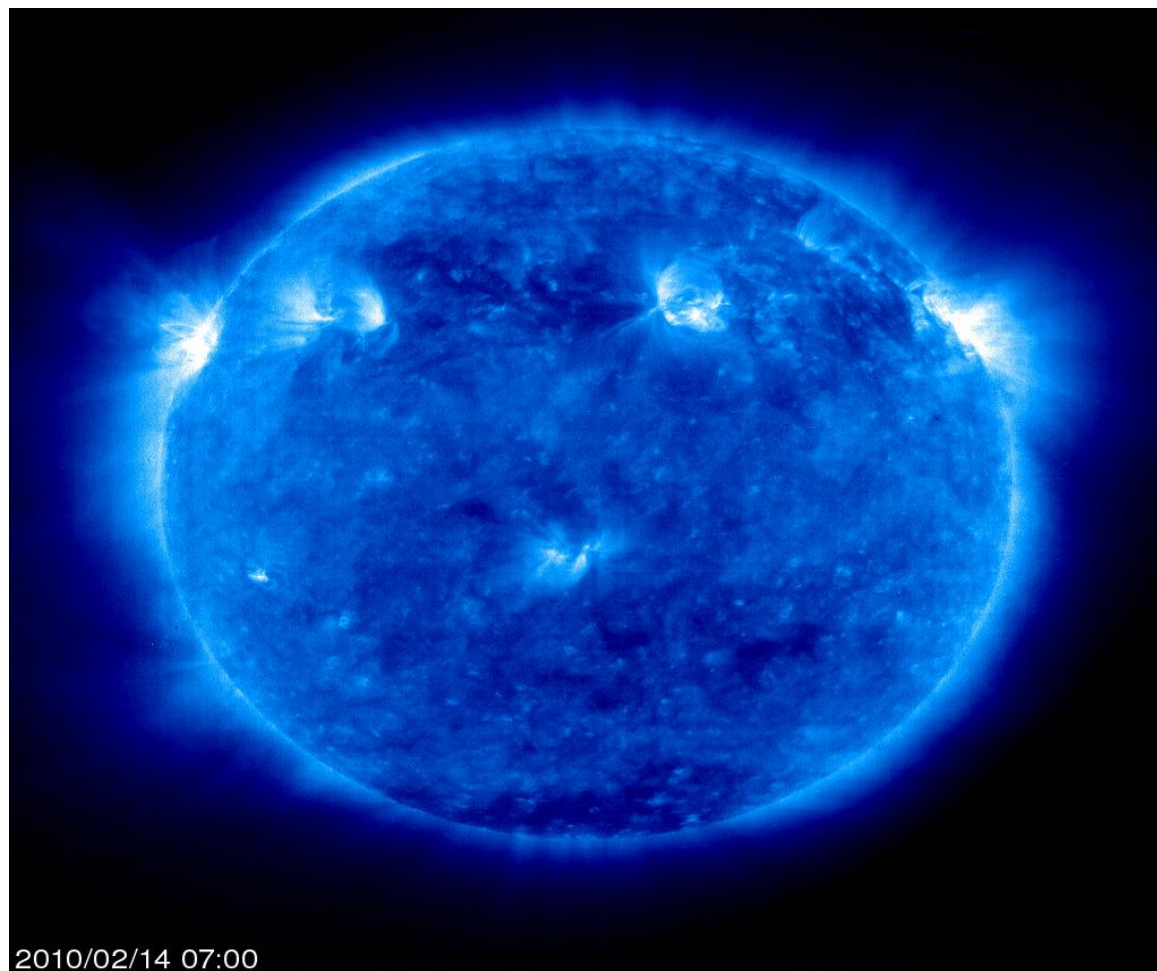
- „Nigdy niczego nie nauczyłem moich studentów. Tworzę im jedynie warunki, w których mogą się uczyć”

Część II Ponowne spojrzenie na problem

NOWA PERSPEKTYWA

Czy mówiąc z dzieckiem o słońcu, warto pokazać uśmiechnięte słońce zrobione przez obserwatorium NASA, czy może za wcześnie?

Zasada zasad nauczania

***Interrogare sapienter est
docere***

Mądrze pytać, to znaczy uczyć.

Program czy metoda

- ❑ Czy skupiamy się na tym, czego uczyć - na programach nauczania i ich zmianach?
- ❑ Czy poszukujemy odpowiedzi na pytania:
 1. Jak uczyć?
 2. Jak motywować do nauki?
 3. Jak monitorować postęp rozwoju wiedzy i umiejętności?
 4. Jak dzieci powinny się uczyć?

Czy nasi uczniowie wyznają zasady

- **Quidquid discis, tibi discis.**
Czego się uczysz, dla siebie się uczysz.

- **Aquila non capit muscas.**
Orzeł nie chwyta much.

- ❑ Jaki jest sens tych zasad?
- ❑ Jak ich przyjęcie zmienia praktykę nauczania?

Co trzeba uwzględnić projektując efektywny proces uczenia się i nauczania?

- Warunki nauki**
- Nauczyciela**
- Ucznia**
- Naturę przedmiotu**

WARUNKI NAUKI

To, co jednych rozprasza dla innych może być bodźcem do skupienia się.

- Jak adoptować niesprzyjające warunki?**

NAUCZYCIEL

**Często uczy i pyta tak, jak sam się uczył
czy jego uczono.**

Np. jedni prowadząc zajęcia nieustannie są w ruchu. Inni siedzą przy biurku i odczytują przygotowany materiał lub wygłaszają wykład, zadają pytania. Mają swoje ulubione metody przekazywania wiedzy, zgodne z ich profilami poznawczymi.

Nauczyciel profesjonalista działa inaczej.

Co czyni profesjonalista?

Idzie za uczniem!

- Zna jego talenty.
- Zna jego gotowość do dalszej pracy.
- Zna jego pasje.
- Zna jego umiejętności.

= zna jego profil poznawczy

Wykorzystuje tę wiedzę : przewycięża ewentualne słabe strony i

właściwie ustawia poprzeczkę

UCZEŃ

- Preferuje proces nauczania od praktyki do teorii.
- Ma różne dominujące kanały poznawcze.
- Może preferować metodę indukcyjną lub dedukcyjną.
- Posiada rozmaite talenty lub dysfunkcje związane z językiem, pamięcią, koncentracją, myśleniem wyższego rzędu.
- Potrzebuje ruchu.
- Potrzebuje ciszy.
- Itd. ...

NATURA PRZEDMIOTU

- **Nauka języków obcych** – często i krótko.
- **Matematyka** – uczyć się trzeba długo – umysł czasem musi się ponad godzinę rozgrzewać, by móc dobrze zgłębić nowe i trudne zagadnienia.

ALE PAMIĘTAJMY!

też

Rodzic = nauczyciel

- ❑ Co w praktyce takie równanie znaczy?

Teza 1

Nie ma dobrego nauczania (szczególnie na poziomie początkowym), bez dobrej współpracy rodziców z nauczycielem uczącym dziecko!

□ **Dlaczego?**

Teza 2

Uczymy się szybciej, jeśli rozwiniemy własny, najlepszy dla nas styl uczenia się, który preferujemy i który odpowiada naszemu uposażeniu genetycznemu, naszej naturze i wychowaniu, doświadczeniu, wpływom środowiska.

Teza 3

**Każde dziecko jest
zdolne i każde dziecko
jest niezdolne.**

Pytania do namysłu

- ❑ Co się dzieje, gdy termin „trudności w uczeniu się” zamieniamy na termin „różnice w uczeniu się”?
- ❑ Czy zmiana sposobu formułowania diagnozy, może mieć wpływ na efektywność działań - nauczycieli, rodziców i samych dzieci - zmierzających do przezwyciężenia kłopotów szkolnych i odkrywania własnych talentów?

Co warto obserwować?

- Style myślenia
- Korzystanie z lewej i prawej półkuli mózgu
- Wielorakie inteligencje
- Preferencje kanałów poznawczych: słuch wzrok, ruch, dotyk...
- Sposób organizacji procesu nauki
- Zainteresowania
- ...

JAK WYKORZYSTYWAĆ TE OBSERWACJE?

Jeśli na podstawie obserwacji (rodziców, nauczycieli), CZY badań specjalistycznych (przy większych kłopotach), zgromadzimy informacje o funkcjonowaniu umysłów uczniów z danej klasy, będziemy mogli lepiej zorganizować proces nauczania oraz, co ważniejsze, uruchomić prawidłowy rozwój metod skutecznego uczenia się poszczególnych uczniów.

Do czego to może się przydać?

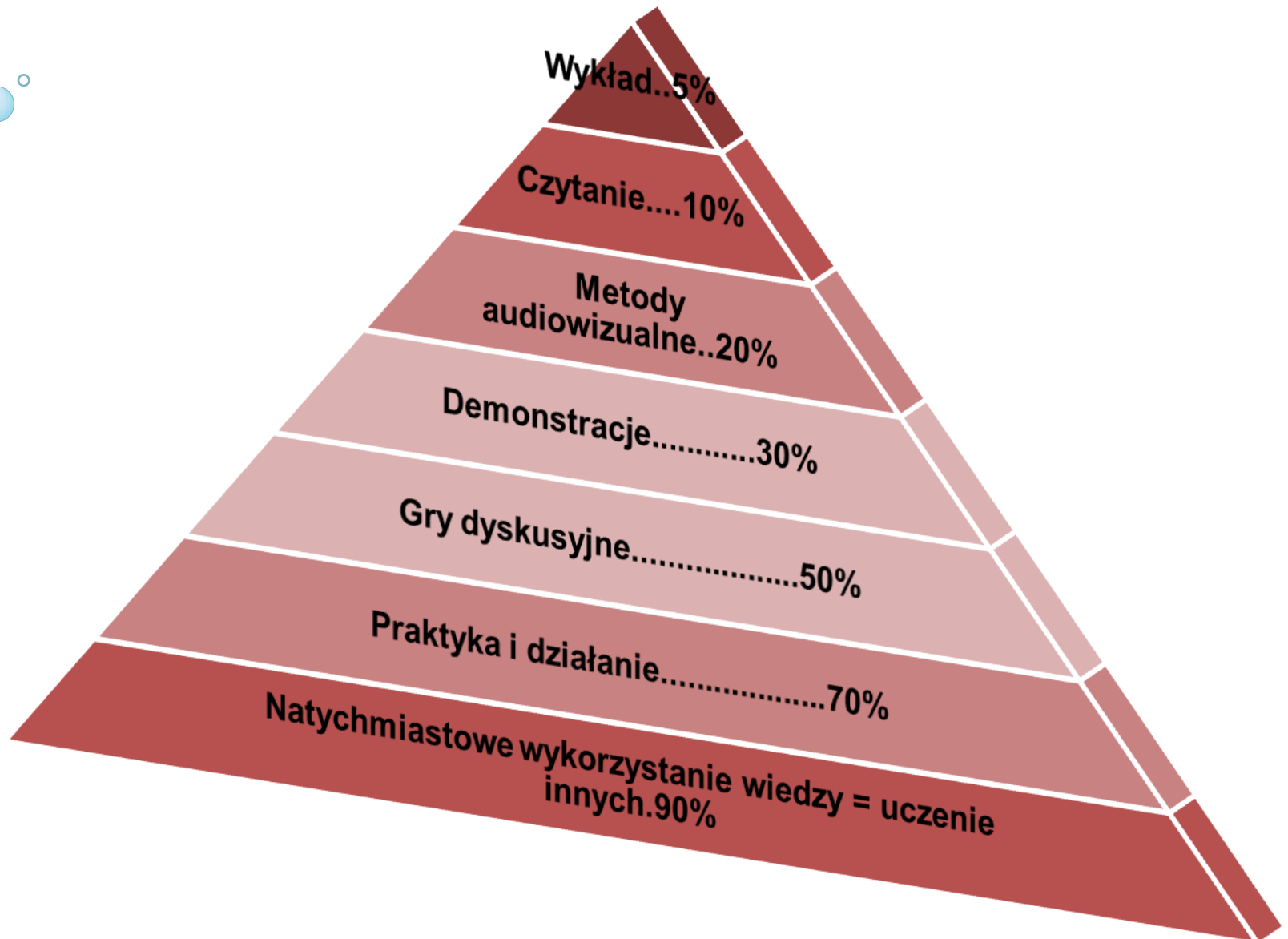
Pozwala odpowiedzieć na pytania:

- ❑ Jak rozwijać indywidualne dary naszych uczniów?
- ❑ Jak przezwyciężać ich trudności, które mogą pojawiać się na kolejnych etapach edukacji?

O czym trzeba pamiętać?

Stożek Dale`a (piramida zapamiętywania)

Aktywne czytanie

Mówienie

- Tworzenie pojęć, definiowanie

Zmiana perspektywy patrzenia na świat

- Czym jest długopis dla dżdżownicy?

Rola plastyki, rysunku, malarstwa

Rola muzyki

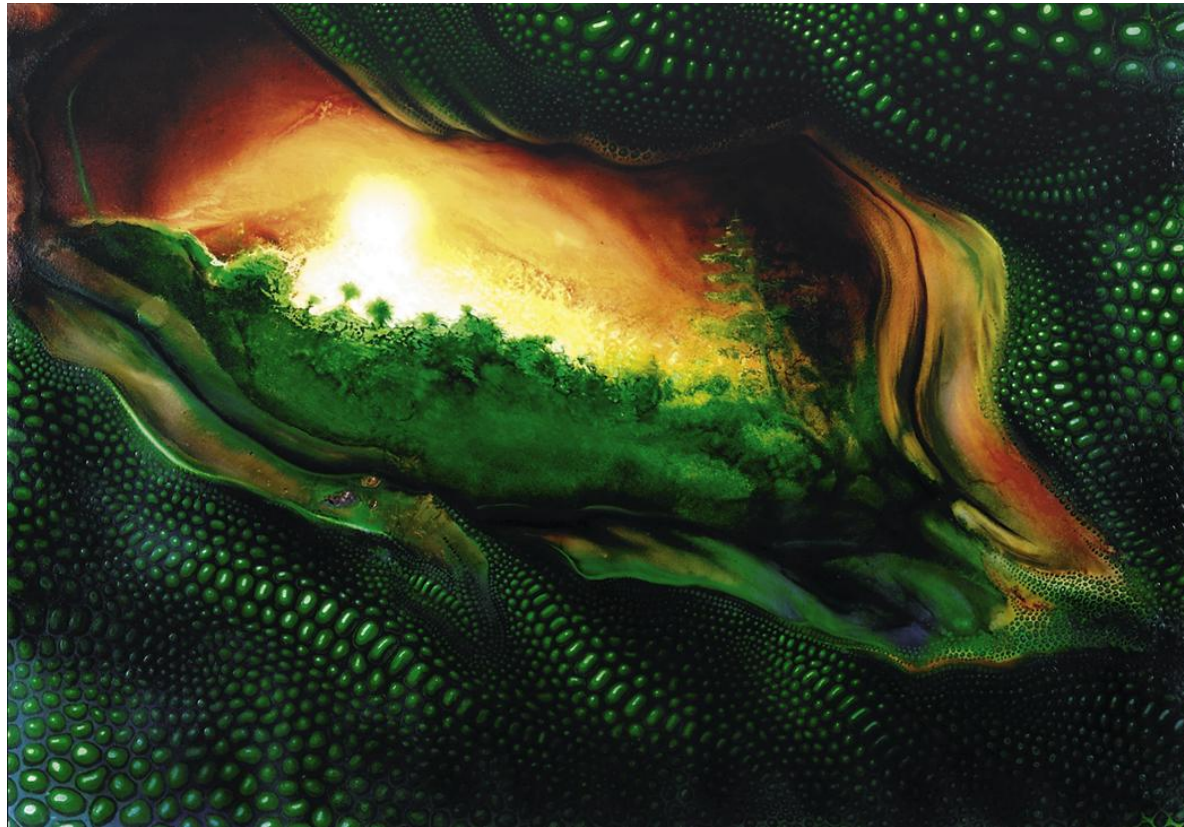
Wf a nauka

Badanie przyrody

Biologia a fantazja

Wyrabianie pisma

Kto pod tablicą?

Rola przerwy

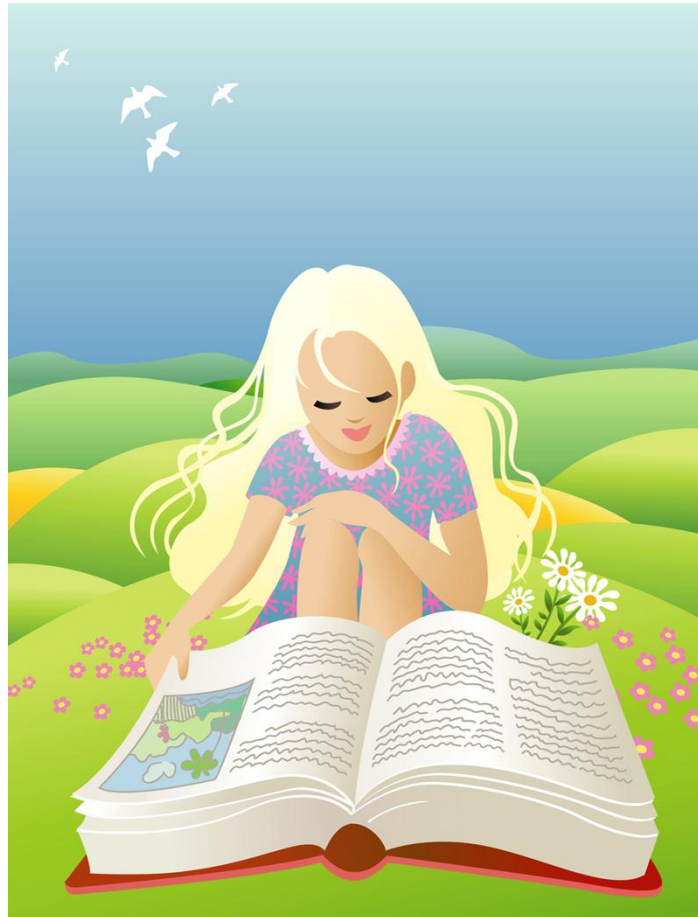

Logiczne myślenie

- **Matematyka to nie tylko liczby**

Synteza nauki – świat rzeczywisty i przedstawiony.

Wniosek

- Czas poświęcony na naukę czytania, pisania i liczenia, to tylko ułamek czasu, jaki uczniowie spędzają w szkole.
- Jeśli zabraknie tych *innych działań* i cały czas poświęcimy na *literki i cyferki*, z lęku przed testami końcowymi, to efekty...

Będą prawdopodobnie takie...

- Zgubimy talenty dzieci, nie nauczą się uczyć się, nie rozwiną swoich osobowości, w wielu z nich ukształtuje się bardzo niska samoocena, odnotujemy brak motywacji do nauki...
- **A i wyniki testów nie koniecznie będą najlepsze.**

Część III

Rola dyrektora szkoły

Przypomnijmy

Proces nauczania i uczenia się zależy od:

- Warunków zewnętrznych
- Nauczyciela
- Ucznia
- Natury przedmiotu

Co może zrobić dyrektor?

1. Zmodyfikować warunki zewnętrzne

- Organizację dnia, by najlepiej odpowiadała wymogom higieny pracy umysłowej, prawom pamięci.
- Organizację przestrzeni, by nie była źródłem dekoncentracji umysłów uczniów i nauczycieli.

Co może zrobić dyrektor?

2. Poznać kapitał intelektualny własnej kadry **A SZCZEGÓLNIE**

- Profile poznawcze i trenerskie,
- Mocne strony intelektualne, osobowościowe i psychospołeczne.

3. Poznać metody pracy preferowane przez kadre.

Co może zrobić dyrektor?

4. Zmotywować nauczycieli, by z rodzicami i uczniami rozpoznali:

- preferencje poznawcze uczniów,
- efektywne metody uczenia się dla konkretnych uczniów,
- profil poznawczy własnej klasy.

By w efekcie

modyfikowali swoje metody pracy z uczniami lub wzajemnie się wspierali wykorzystując zasoby całego zespołu

Co może zrobić dyrektor?

Stworzyć system wzajemnych hospitacji dla nauczycieli, żeby

- „odczarować” słowo hospitacja i nauczyć się poddawać krytyce swoje działania,
- stworzyć atmosferę wymiany, dzielenia się doświadczeniami między nauczycielami.

Co może jeszcze zrobić dyrektor?

- **Realizować przemyślany system szkoleń – zgodny z wizją i misją danej placówki oraz potrzebami uczniów.**
- **Wspomagać rozwój potencjału twórczego nauczycieli i ich zasobów intelektualnych.**

Ale pamiętamy, że

- **Rodzic to też nauczyciel**

Co może zrobić dyrektor?

Zaproponować spotkania-szkolenia jako formę wywiadówek dla rodziców pod hasłem:

Zmień się w tutora własnego dziecka.

Czy to wszystko? To tylko przykłady.

Kiedy szkoła nie będzie gubić własnych uczniów po drodze?

Najważniejsze to:

- stworzyć dobry zespół, który zna swoje mocne strony i wzajemnie wspiera się,
- zbudować dobre relacje nauczyciel – rodzic – uczeń.

Podjmijmy to wyzwanie

Z tego, co tu w telegraficznym skrócie przedstawiłam wynika następujący wniosek:

- **Od indywidualizacji nie uciekniemy!**

Dobra szkoła jest wtedy gdy

Każdy uczeń znajdzie w niej „dobrą duszę”, która będzie wspierać jego rozwój indywidualny i rozumieć go.

ZRÓBMY PIERWSZY KROK

By zbliżyć się do modelu szkoły na miarę XXI wieku

**Pierwszy krok dla każdej szkoły
będzie inny**

Podążajmy ku zmianom

- Krok po kroku,
- Na miarę możliwości i potrzeb konkretnej szkoły,
- Wymaga to oczywiście bardzo precyzyjnego doboru szkoleń, samodoskonalenia, debat, seminariów i nieustannej ewaluacji, czyli uczenia się na własnych błędach.

**Nasza Pracownia może Państwu
w tym pomóc.** Pobierz spis szkoleń pomocnych w
realizacji tych wyzwań.

www.punctum.pl

kontakt@punctum.pl

+48 3 000 197

Żurawia 43, Warszawa

Zabawa końcowa dla osób posługujących się językiem angielskim –warto przemyśleć

According to research at Cambridge University, it doesn't matter in what order the letters in a word are, the only important thing is that the first and last letter are in the right place. The rest can be a total mess and you can still read it without problem. This is because the human mind does not read every letter by itself, but the word as a whole.